

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 310/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť A. K. a J. K., obaja bytom S., zastúpených advokátkou JUDr. A. M., H., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva rovnosti účastníkov konania zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základných práv zaručených v čl. 32 ods. 3 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Humenné č. k. 7 C 1320/2001-277 z 9. februára 2007 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. K. a J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2008 doručená sťažnosť A. K. a J. K., obaja bytom S. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva rovnosti účastníkov konania zaručeného

v čl. 47 ods. 3 ústavy, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základných práv zaručených v čl. 32 ods. 3 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 1320/2001-277 z 9. februára 2007 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uvádzajú, že sa svojím návrhom domáhali, aby okresný súd zaviazal ich susedov urobiť opatrenia, aby dažďová voda stekajúca z ich vedľajšej stavby nestekala pod základy ich rodinného domu, aby odstránili železný stĺpik osadený medzi parcelami C KN 1821/3 a C KN 1823/3 a uhradili im škodu vzniknutú na ich rodinnom dome podmákaním.

Pred podaním návrhu okresnému súdu sa sťažovatelia snažili riešiť vznikajúce škody prostredníctvom Okresného úradu S., odbor životného prostredia, a Krajského úradu v P., odbor životného prostredia, avšak bezúspešne.

O návrhu sťažovateľov v prvom stupni rozhodoval okresný súd, ktorý rozsudkom č. k. 7 C 1320/2001-277 z 9. februára 2007 ich návrh zamietol. Proti predmetnému rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008 (právoplatný 28. apríla 2008) tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Podľa sťažovateľov označenými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu bolo porušené ich základné právo vlastníť majetok zaručené v čl. 20 ods. 1 ústavy a základné právo rovnosti účastníkov konania zaručené v čl. 47 ods. 3 ústavy, právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a základné práva zaručené v čl. 32 ods. 3 a čl. 37 ods. 3 listiny.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že práva sťažovateľov zaručené v čl. 20 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, v čl. 6 ods. 1 dohovoru a v čl. 32 ods. 3 a čl. 37 ods. 3 listiny boli porušené rozsudkom krajského súdu

sp. zn. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008 v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 1320/2001-227 z 9. februára 2007. Zároveň žiadajú zrušiť označené rozsudky krajského súdu a okresného súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a opätovné prerokovanie a rozhodnutie.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 1320/2007-277 z 9. februára 2007 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008 došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci vlastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým súdom.

Podľa čl. 32 ods. 3 listiny deti narodené v manželstve a mimo neho majú rovnaké práva.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

1. Podľa názoru ústavného súdu na konanie o tej časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a základných práv zaručených v čl. 32 ods. 3 a čl. 37 ods. 3 listiny rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 1320/2001-277 z 9. februára 2007, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. O ochrane práv sťažovateľov, ktorých porušenie namietajú, vo vzťahu ku konaniu okresného súdu, ktorý vo veci rozhodol rozsudkom z 9. februára 2007 a proti ktorému podali sťažovatelia odvolanie, rozhodoval v odvolacom konaní krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008. Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu

preskúmať konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 7 C 1320/2001 a jeho rozsudok z 9. februára 2007.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom okresného súdu a jeho rozsudkom po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovatelia namietajú porušenie základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a základných práv zaručených v čl. 32 ods. 3 a čl. 37 ods. 3 listiny aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 156/2007 z 12. marca 2008.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosti sťažovateľov v časti, ktorou namietajú porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných

súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inšinciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu označeného rozhodnutia krajského súdu.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 153/2007 z 12. marca 2008 okrem iného vyplýva:

«Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 odst. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajú v zmysle zásad vyplývajúcich z § 212 O. s. p., vo veci nariadil pojednávanie (§ 214 odst. 1 O. s. p.) a zistil, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné.

V predmetnom konaní sa žalobcovia domáhali viacerých nárokov, ktorých právne posúdenie je rozdielne.

Žalobcovia sa domáhali určenia hranice medzi ich parcelami a parcelami žalovaných, ako aj vydania plochy, ktorú im neoprávnene zaberajú žalovaní. Vytýčenie tejto hranice, ako aj plochy bližšie nešpecifikovanej je potrebné posúdiť ako nárok na ochranu vlastníckeho práva v zmysle § 126 Občianskeho zákonníka v nadväznosti na § 80 písm. c) O. s. p.

Podľa § 126 odst. 1 Občianskeho zákonníka vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

Základným predpokladom vyhovie žalobe v zmysle citovaného ustanovenia § 126 Občianskeho zákonníka je preukázanie vlastníctva k veci, ktorej ochrany sa vlastník

domáha. Žalobcovia v tomto konaní však svoje vlastníctvo k akejkol'vek časti nehnuteľnosti užívanej žalovanými nepreukázali, a preto správne bola žaloba v tejto časti zamietnutá. Pre určenie hranice medzi nehnuteľnosťami boli vypracované dva znalecké posudky, ktoré konštatovali správny priebeh hranice, čo znamená, že zo strany žalovaných nedošlo k zásahu do vlastníckeho práva žalobcov. K odvolacej námietke žalobcov týkajúcej sa nedostatočného vysporiadania sa s odlišnými posudkami na priebeh hranice odvolací súd uvádza, že zameranie geodetickou firmou Ing. D. – D. sa týka výmery nehnuteľnosti žalobcov, ktorá bola porovnaná s výmerou evidovanou v katastri nehnuteľnosti. Zistený rozdiel vo výmere neznamená automaticky nesprávny priebeh hranice vo vzťahu k parcele žalovaných, keďže k strate výmery mohlo dôjsť aj v iných častiach nehnuteľností alebo výmera evidovaná v katastri nehnuteľnosti nemusí zodpovedať skutočnému stavu užívanému žalobcami aj z iných dôvodov.

V zmysle § 132 O. s. p. je hodnotenie dôkazov vecou súdu a ich rozsah vykonávania taktiež stanoví súd, čo výslovne zakotvuje ustanovenie § 120 odst. 1 O. s. p. Preto pokiaľ sa súd prvého stupňa uspokojil s dvoma znaleckými posudkami na určenie priebehu hranice, urobil tak v dostatočnom rozsahu pre posúdenie skutočného stavu veci a konfrontácia znalcov by bola nadbytočná. Pre rozhodnutie o tomto nároku mal súd prvého stupňa dostatok dôkazov.

Podľa § 126 odst. 1 Občianskeho zákonníka bolo potrebné posúdiť aj nárok žalobcov na odstránenie stĺpika. V priebehu konania nebolo preukázané, že tento stĺpik sa nachádza na pozemku žalobcov, avšak aj napriek tomu bol žalovanými odstránený, preto správne bola žaloba aj v tejto časti zamietnutá. Pre rozsudok je rozhodujúci totižto stav v čase jeho vyhlásenia, ako to ustanovuje § 154 odst. 1 O. s. p.

Nárok žalobcov na odstránenie stavby - prístrešku žalovaných je potrebné posúdiť podľa § 127 odst. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého vlastník veci sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerov obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Preto najmä nesmie ohroziť susedovu stavbu alebo pozemok. Úpravami pozemku alebo úpravami stavby na ňom zriadenej bez toho, že by urobil dostatočné opatrenie na upevnenie stavby alebo pozemku, nesmie nad mieru primeranú pomerov obťažovať susedov hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi, svetlom, tienením a vibráciami, nesmie nechať

chované zvieratá vznikajú na susediaci pozemok a nešetrne, prípadne v nevhodnej ročnej dobe odstraňovať zo svojej pôdy korene stromu alebo odstraňovať vetvy stromu presahujúce na jeho pozemok.

Pokiaľ sa žalobcovia domáhali odstránenia stavby, sledovali tým zamedzenie nadmerného obťažovania odpadovou dažďovou vodou, ktorá z prístrešku žalovaných mala stekať k rodinnému domu žalobcov. Žalovaní pôvodne postavili prístrešok bez odkvapových žlabov. Tieto však v priebehu predmetného konania namontovali a tak zamedzili ďalšiemu štekaniu vody smerom k rodinnému domu žalobcov. Aj v tejto časti bola preto žaloba nedôvodná a ako taká bola zamietnutá správne.

Posledným nárokom žalobcov bol nárok na náhradu škody vo výške 150.000,- Sk.

Podľa § 420 odst. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Základnými predpokladmi zodpovednosti za škodu je vznik škody, porušenie právnej povinnosti, príčinná súvislosť medzi vznikom škody a porušením právnej povinnosti a zavinenie. V konaní bolo nepochybne preukázané, že rodinný dom žalobcov je poškodený. Bola tiež preukázaná skutočnosť, že žalovaní porušili svoju prevenčnú povinnosť stanovenú § 415 Občianskeho zákonníka, teda, že si nepočínali tak, aby nedochádzalo k škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Toto ich porušenie právnej povinnosti je potrebné vidieť v tom, že po postavení prístrešku v roku 1998 nezabezpečili tento ihneď odkvapovými žlabmi, ale že tak urobili až v priebehu predmetného konania. Absentuje však ďalší predpoklad zodpovednosti žalovaných, a to jednoznačný záver o príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a porušením právnej povinnosti žalovanými. Znalecké posudky z odboru stavebníctva - poruchy stavieb dospeli k zhodným záverom, že základnou príčinou zlého stavebno-technického stavu rodinného domu žalobcov je nedostatočná izolácia proti zemnej vlhkosti, vysoká hladina podzemnej vody a nekvalitný materiál použitý pri výstavbe rodinného domu, čo tak súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd považuje za veľmi závažné faktory spôsobujúce vznik škody na rodinnom dome žalobcov. Len v prípade neexistencie týchto faktorov by bolo možné určiť výšku škody spôsobenej žalovanými. Žalobcovia však v tomto smere neunesli dôkazné bremeno, teda nepreukázali výšku škody, ktorú by mali spôsobiť svojim konaním žalovaní, preto správne bola zamietnutá žaloba aj o nároku žalobcov na náhradu škody.

Žalobcovia v odvolacích námietkach poukazujú na nové skutočnosti, ktoré neuviedli v konaní pred súdom prvého stupňa. V zmysle § 213 odst. 1 O. s. p. však je odvolací súd viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa, teda nemôže prihliadať na nové skutočnosti a nové dôkazy navrhované len v odvolacom konaní.

Odvolacie námietky nesmerovali k priznaným trovám konania účastníkov a trovám štátu, preto odvolací súd v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa považoval za vecne správny.»

V citovanej časti odôvodnenia označeného rozhodnutia krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo vzťahu k sťažovateľom potvrdil. V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľov nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda krajský súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľov „nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovatelia namietajú aj porušenie základného práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie nie je uvedené v petite sťažnosti. Sťažovatelia sú v konaní pred ústavným súdom zastúpení kvalifikovanou právnou zástupkyňou, a preto ústavný súd uvedené porušenie základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy považuje za súčasť argumentácie, keďže je pri svojom rozhodovaní viazaný petitom sťažnosti. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy nezaoberal (m. m. II. ÚS 65/07).

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov zaručených v čl. 47 ods. 3 ústavy a v čl. 37 ods. 3 listiny ústavný súd uvádza, že obsahom práva rovnosti ako jedného z určujúcich ústavoprávnych princípov občianskeho súdneho procesu spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán (m. m. II. ÚS 35/02). Z uvedeného vymedzenia obsahu základného práva na rovnosť v súdnom konaní vyplýva, že jeho obsahu sa netýkajú predsúdne úkony účastníkov konania. Preto medzi tvrdenými dôvodmi porušenia základného práva na rovnosť v súdnom konaní a jeho obsahom neexistuje žiadna súvislosť, ktorá by bola preskúmateľná po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 32 ods. 3 listiny ústavný súd uvádza, že porušenie tohto práva sťažovatelia vo svojej sťažnosti neodôvodnili, medzi tvrdeným dôvodom a obsahom sťažnosti nie je žiadna súvislosť, a preto túto časť sťažnosti ústavný súd neprerokúval.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2008